

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าจะกำหนดให้เกิดการใช้มาตรการทางกฎหมายในระดับใด

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

การดำเนินงานของกรมอนามัย ในฐานะหน่วยงานวิชาการ จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเป็นฐานรองรับ การทำงานในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจมีผลที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เกณฑ์มาตรฐาน กฎหมาย นโยบาย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของสำนัก/กองวิชาการในการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อป้อนเข้าสู่กระบวนการ ดำเนินงานโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ทั้งนี้มาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งมีอธิบดีกรมอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสาธารณสุข เป็นเครื่องมือหนึ่งในการ ทำให้เกิดการคุ้มครองสุขภาพอนามัยประชาชนอันเนื่องมาจากลิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้นศูนย์บริหารกฎหมาย สาธารณสุข จึงได้สรุปสาระสำคัญและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่ากิจกรรม/กิจกรรมใด ควรจะใช้มาตรการทาง กฎหมายในระดับใด รวมทั้ง ដื่อนไขในการดำเนินการแต่ละเรื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของหน่วยงาน วิชาการดังนี้

1. กฎกระทรวง

เงื่อนไขของการจัดทำกฏกระทรวง เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องควบคุมให้กิจการนั้นอย่าง เข้มงวด เนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพมาก หรือผลกระทบกับคนจำนวนมาก ในหลายพื้นที่ ขั้นตอนการกว่าจะเป็นกฏกระทรวงได้นั้นใช้เวลานาน เนื่องจากต้องผ่านการพิจารณาของ คณะกรรมการรัฐมนตรี และสอบถูกชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสำนักงานกฎหมาย ภาระนั้นที่ก็ได้ แต่ส่วนใหญ่มีผลบังคับทั่วประเทศ และมีบทกำหนดโทษหากมีการฝ่าฝืนกฏกระทรวง แหล่งที่มาของเงื่อนไขของกฏกระทรวง อาจมาจากแหล่งที่มาของกฏกระทรวงต่าง ๆ เช่น

- เมื่อสำนัก/กองวิชาการเห็นว่าเรื่องใดมีความจำเป็นต้องควบคุม เนื่องจากมีผลกระทบกับคน จำนวนมาก หรือเป็นกิจกรรม/กิจการที่ประกายอยู่โดยทั่วไป และนำมากำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนได้
- เป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากกิจกรรม/กิจการที่ควบคุมอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. 2535 และเห็นว่ามีความจำเป็นต้องควบคุมเพิ่มขึ้น ก็สามารถนำเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ในการควบคุมดูแลกิจกรรม/กิจการนั้นมาเสนอเป็นร่างกฏกระทรวงได้ เช่น กฏกระทรวงว่าด้วยตลาด กฏกระทรวงว่าด้วยการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ เป็นต้น

2. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เงื่อนไขของการจัดทำประกาศกระทรวง

- เพื่อประกาศรายชื่อกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งนี้โดยสำนัก/กองวิชาการ ต้องมี การศึกษาข้อมูลว่ากิจการดังกล่าวมีผลกระทบหรืออันตรายต่อสุขภาพอย่างไร แล้วจึงนำเสนอต่อ คณะกรรมการสาธารณสุขพิจารณาว่าต้องเป็นกิจการที่ต้องควบคุมตามพ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หากคณะกรรมการสาธารณสุขเห็นชอบให้ประกาศควบคุมกิจการดังกล่าว ก็เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขลงนามในประกาศ ต่อไป

นอกจากนี้สำนัก/กองวิชาการ ต้องจัดทำเกณฑ์มาตรฐานเพื่อควบคุมกิจการดังกล่าว เพื่อนำมาจัดทำเป็นคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขต่อไป

2.2. เป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ซึ่งกำหนดให้มีการออกประกาศกระทรวง ในเรื่องต่าง ๆ เช่น

ผลบังคับทางกฎหมายของประกาศกระทรวงสาธารณสุข

1. ในการประกาศควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้น จะมีผลต่อเมื่อราชการส่วนท้องถิ่นนำไปประกาศให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในเขตของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ และประกาศดังกล่าวจะได้ผลนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นต้องประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมกิจการประเภทนั้น ๆ ด้วย และจะมีผลบังคับเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ

2. ประกาศกระทรวง ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ นั้น จะมีผลบังคับเป็นการทั่วไป

แหล่งที่มาของเนื้อหาของประกาศกระทรวง อาจมาจากแหล่ง/วิธีการต่าง ๆ เช่น

1. การประกาศให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ได้มาโดยการหาข้อมูลว่ากิจกรรม/กิจการที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นมีผลต่อสุขภาพอย่างไร โดยพิจารณา 3 ด้านคือ กระบวนการผลิตหรือบริการนั้นทำให้ผู้ประกอบการ/ผู้ให้บริการ/คุณงานเกิดอันตราย หรือผู้รับบริการได้รับอันตราย หรือมีผลกระทบต่อชุมชน

2. ต้องมีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงเรื่องมูลฝอยติดเชื้อ ได้แก่ เรื่อง.....

3. คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

หน้าที่หนึ่งของคณะกรรมการสาธารณสุขคือการให้คำแนะนำแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้นคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

ผลบังคับทางกฎหมายของคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ไม่ได้มีบทลงโทษตามกฎหมายแต่หากมีปัญหาในพื้นที่หนึ่ง ๆ ในเรื่องที่คณะกรรมการสาธารณสุขให้คำแนะนำออกมากแล้ว ก็อาจถือเป็นเรื่องที่ราชการส่วนท้องถิ่นไม่ปฏิบัติตาม ทั้งนี้คณะกรรมการสาธารณสุขอาจนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดในการสั่งการให้ราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ให้ปฏิบัติตามก็ได้

แหล่งที่มาของเนื้อหาของคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข อาจมาจากแหล่ง/วิธีการต่าง ๆ เช่น

1. เป็นเกณฑ์มาตรฐานของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งถือเป็นเกณฑ์กลางให้กับราชการส่วนท้องถิ่นนำไปออกเป็นข้อกำหนดท้องถิ่น เพื่อการควบคุมกิจการดังกล่าวในเขตราชการส่วนท้องถิ่นต่อไป

2. เป็นข้อหารือของราชการส่วนท้องถิ่นและกรมอนามัยเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมายของราชการส่วนท้องถิ่นโดยรวม ก็อาจออกเป็นคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขได้

4. คำแนะนำทางวิชาการ ไม่มีผลทางกฎหมาย กรมอนามัยสามารถออกคำแนะนำทางวิชาการในเรื่องต่าง ๆ ได้ในฐานะที่กรมอนามัยเป็นหน่วยงานวิชาการ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย

